

Transparentnost Srbija
Transparency Serbia

Transparentnost Srbija

pregled aktivnosti za period
30. jul - 5. avgust 2016. godine

Bilten broj 32/2016

Sadržaj:

Aktivnosti	2
Pod lupom.....	3
Privilegije kod (ne)plaćanja putarine	3
Transparentnost javnih finansija.....	4
Verovali ili ne.....	4
Kako doskočiti prevari?.....	5
Mediji	6
Direktori javnih preduzeća - između zakona i stvarnosti.....	6
FAP-ovi kamioni, avioni, milioni.....	7
Neuništivi funkcioneri: Agencija traži razrešenja, institucije ne reaguju.....	9

Aktivnosti

U prvoj nedelji avgusta TS je uglavnom bila aktivna na sprovođenju tekućih projekata i komunikaciji sa građanima i medijima – preko Antikorupcijskog savetovališta, društvenih mreža ili kroz izjave za medije.

Takođe, spremamo se za početak rada na unapređenju transparentnosti šest jedinica lokalne samouprave u Raškom i Pčinjskom okrugu. Reč je o projektu zasnovanom na rezultatima istraživanja LTI 2015 (Indeks transparentnosti lokalne samouprave).

Aktivnosti koje sprovodimo u pripremi za početak monitoringa sprovođenja novog Zakona o javnim preduzećima pokazuju da i dalje nema приметnog pomaka u profesionalizaciji upravljanja javnim preduzećima, pa čak ni u ispunjavanju nekih osnovnih antikorupcijskih odredbi novog Zakona o javnim preduzećima, kao što su obaveze u vezi sa javnošću rada.

Naše Antikorupcijsko savetovalište dostupno je i ovih letnjih nedelja na telefon 0800 081 081 i e-mail ts@transparentnost.org.rs.

U protekloj sedmici na našem internet sajtu objavili smo pet tekstova, a na [Facebook stranici](#) sedam tekstova, komentara ili linkova na antikorupcijske aktuelnosti.

Prenosimo izbor tekstova koje smo objavili u prethodnoj sedmici:

Pod lupom¹

Privilegije kod (ne)plaćanja putarine

3. avgust 2016.

Prema [medijskim napisima](#), "privilegije koje su uskraćene narodnim poslanicima, ministrima i ambasadorima, donele su JP "Putevima Srbije" uštedu od oko 20 miliona dinara". Tu se kaže da su "poslanici odmah negodovali zbog ove odluke, a ni posle više od godinu dana nisu se pomirili sa činjenicom da na rampi moraju da zavuku ruku u svoj novčanik.

Mnogi će se unapred saglasiti sa ukidanjem bilo koje privilegije koju uživaju javni funkcioneri u odnosu na ostale građane. Da li je to opravdano i u ovom slučaju? Pošto narodni poslanici mogu biti iz bilo kojeg mesta u Srbiji, a sednice skupštine se održavaju samo u Beogradu, očigledno je da pokrivanje troškova putovanja za one poslanike koji ne žive inače u Beogradu nije nikakva privilegija, već upravo pokušaj da se otkloni inicijalna nejednakost u odnosu na njihove kolege koji žive u prestonici.

Sa stanovišta javnog interesa mogu biti prihvatljiva razna rešenja - da se ti troškovi nadoknađuju izuzimanjem od obaveze plaćanja putarine i nadoknadom za ostale troškove putovanja; tako što se umesto putnih troškova poslaniku plaća smeštaj u Beogradu za sve vreme mandata; ili tako što se poslanicima daje novac za pokriće troškova putovanja od kojeg oni posle plaćaju sami i gorivo i putarinu. Drugim rečima, nije sporno da poslanici iz Subotice, Surdulice i Jagodine plaćaju sami

troškove putarine i kada dolaze na zasedanja Skupštine, ali nema nikakvog opravdanog razloga da oni taj trošak u krajnjoj liniji plate iz svog džepa, niti da poslanik koji je iz udaljenijeg mesta mora da plati više.

Problem sa propisima u Srbiji jeste to što se umesto traženja najpravičnijih i najefikasnijih rešenja, čak i kada su moguća, često donose ona koja će da smanje visinu moguće štete zbog kršenja propisa. A na to da će pravila biti kršena i da će to ostati bez kontrole i kazne se unapred računa. Tako, na primer, kod poslaničkih putnih troškova, reakcija na otkrivanje očigledno lažiranih podataka o putovanjima pre desetak godina, nije bilo podnošenje krivičnih prijava protiv prekršilaca i uvođenje sistema kontrola, već potpuno ukidanje pojedinih naknada, koje bi (da nije bilo zloupotreba) inače bile opravdane.

¹<http://goo.gl/PjRIEj>

Transparentnost javnih finansija

2. avgust 2016.

Kada je zemlja visoko zadužena i stalno uzima nove dugove, vesti o suficitu su izuzetno retke, a neretko i posledica nekih promena u metodologiji iskazivanja podataka, kao što je bio slučaj pre više od decenije. Na konferenciji za štampu mandataru u svojstvu premijera (li obrnuto?), udarna vest je bila ona o tome da su javne finansije Srbije bile na dan 1. avgust 2016. u plusu od 22 milijarde dinara. Pošto na ovakvim konferencijama retko ima pitanja, a ni objašnjenja nisu baš detaljna, pogledali smo šta kaže Ministarstvo finansija koje redovno objavljuje izveštaje o prihodima i rashodima budžeta.

[Poslednji podaci](#) se odnose na prvu polovinu 2016. godine. Dakle, razlikuju se od onog što je A. Vučić saopštio za 31 dan jula. U tim podacima nije bilo

reči ni o kakvom suficitu, samo o manjem ili većem deficitu. Preciznije rečeno, deficit budžeta je bio 3,9 milijardi dinara, deficit prema široj definiciji (koji uključuje projektne zajmove) 15,4 milijarde, a deficit na „nivou opšte države“ bio je 18,2 milijarde.

Sudeći po izjavi sa mandatarove konferencije za štampu, u mesecu julu su se stvari preokrenule tako da je nadoknađen minus i napravljen plus koji je veći nego što je bio celokupan minus u prvoj polovini godine! Naravno da ova pojava zaslužuje znatno detaljnije obrazloženje od opaski o povećanju akciza i prihoda od putarina. Koliko god vest o suficitu bila dobra (manje

novog zaduživanja), i ova informacija je, kao i mnoge druge koje se mogu čuti sa konferencija za štampu članova Vlade, neproverljiva. Pretpostavljamo da ju je tehnički premijer/mandatar dobio od Ministarstva finansija. Ako informacija te vrste postoji (koliki je ukupan suficit), onda moraju postojati i stavke na osnovu kojih se ta suma izračunava. Ako pak te stavke postoje, onda se mogu i objaviti – sada, a ne za mesec dana.

Verovali ili ne

1. avgust 2016.

Koliko je problem raspolaganja javnom imovinom u Srbiji velik, govori već i to što se najava da bi jedno javno preduzeće (beogradski Aerodrom) moglo da kupi drugo (Sava centar), nije pojavila u rubrici „verovali ili ne“ Politikinog zabavnika, već na ekonomskim stranicama novina.

Šta je suština nelogičnosti? Za razliku od običnih preduzeća, koja se osnivaju da bi njihovi vlasnici ubirali dobit, svrha postojanja javnog preduzeća je „obavljanje delatnosti od opšteg interesa“. Privatno preduzeće će, ako ima para i neku računice da to učini, kupiti drugu firmu iz iste branše, a možda će uložiti višak novca i u neku firmu iz potpuno drugog sektora. Pošto je javno preduzeće osnovano da bi zadovoljilo neke potrebe građana i privrede, onda je prva stvar u koju treba da uloži eventualni višak novca upravo ono što je potrebno da bi se obavljala delatnost. Konkretno, rukovodioci beogradskog Aerodroma i njihovi politički pretpostavljeni, više puta su najavljivali razvoj aerordroma, i različite modele za to (prodaja, koncesija ili drugo javno-privatno partnerstvo). Ako imaju viška novca, šta može biti logičnije nego da ga ulože u sopstveni razvoj?

Ako JP baš ne zna šta bi moglo da uradi sa novcem u okviru sopstvene delatnosti, može taj višak da uplati osnivaču (Vladi, skupštini grada), pa da se onda budžetska sredstva prenesu tamo gde je potrebno. Međutim, ma koliko čudno bilo, transakcije poput one o kojoj pišu mediji, nisu nezakonite. Naime, član 12. Zakona o JP kaže da „javno preduzeće može ulagati kapital u već osnovana društva kapitala, uz prethodnu saglasnost osnivača“. Da bi uopšte neko JP moglo biti predmet prodaje, ono mora da se prvo transformiše u drugi svojinski oblik. Dakle, ako bi Aerodrom kupovao SC, za to bi bila potrebna saglasnost Vlade. Za odlučivanje o tome da li će saglasnost biti data ili ne nisu postavljeni nikakvu uslovi.

Da ovo nije samo priča o još jednom (van)budžetskom apsurdu, već možda nešto opasnije može se naslutiti iz pisanja „Novosti“ i „Politike“. Naime,

tu se mogu pročitati i stvari koje, ako su istinite, kompromituju proces prodaje i kupovine. Između ostalog, govori se o tome šta će sve biti izgrađeno na mestu sadašnjeg „Sava Centra“ – šta se može zidati na određenom području je ključna informacija koja mora biti poznat pre otvaranja postupka prodaje. Druga i još opasnija stvar bi bilo „ugađanje“ interesima budućeg kupca ili zakupca Aerodroma (u nekom još uvek neotvorenom postupku). Naime, ako je posjedovanje Sava Centra isplativo vlasniku aerodroma, onda bi ti budući kupci aerodroma moći i sami da kupe kongresni centar i da na toj transakciji posle zarade, to jest, nema potrebe

da JP Aerodrom to uradi umesto njih. Čini se da bi neke koristi u celoj stvari po javni interes moglo biti ukoliko je reč o nekoj vrsti „blefa“, to jest, pokušaja da se poveća cena Sava Centra, u slučaju da pristigne samo jedna ponuda.

Kako doskočiti prevari?

30. jul 2016.

Više puta smo pisali o pokrivanju troškova za boravak u privatnim vrtićima iz gradskih budžeta. U više gradova Srbije to je razmatrano ili uvedeno kao sredstvo da se prevaziđe problem manjka kapaciteta u gradskim vrtićima. [Mediji izveštavaju](#) o mogućim prevarama u Novom Sadu.

Kako se može naslutiti, prevara se sastoji u tome što vlasnici privatnih vrtića prijavljuju kao da rade u punom kapacitetu i tokom letnjih odmora kako bi naplatili od grada razliku i za boravak odsutne dece. Prva ideja je da bi se takva prevara lako mogla kontrolisati posetama inspektora i utvrđivanju stanja na licu mesta. Problem je što i takve kontrole stvaraju mogućnost korupcije, ali i angažuju dodatne resurse koje takođe treba platiti.

Taj rizik bi se otklonio a troškovi smanjili da je sistem pokrivanja troškova drugačije postavljen. Subvencionisanje troškova boravka dece u vrtiću, naime, počiva na pretpostavci da roditelji imaju pravo na pokrivanje tih troškova od grada. Ako je već tako, gradovi ne bi ni morali da se bave pitanjem da li će deca ići u državne ili privatne vrtiće, da li će se roditelji sami organizovati oko čuvanja, ili će koristiti "baba - servis". Grad može da im podeli vaučere u vrednosti koju može i smatra da treba da izdvoji, i da omogući roditeljima na taj način da ih iskoriste tamo gde sami smatraju da je najbolje za njihovu decu.

Mediji

Direktori javnih preduzeća - između zakona i stvarnosti

NIN, 5. avgust 2016.

Pod gornjim naslovom novi NIN donosi tekst u kojem se osvrće na stanje u "deset najvećih javnih preduzeća", koristeći i nalaze istraživanja Transparentnosti - Srbija.

U tekstu se između ostalog kaže:

"U nedelji kada bi trebalo da budu poznata imena ministara u budućoj Vladi Srbije, mediji, pozivajući se na pouzdane izvore, spekulišu i ko bi mogao zauzeti fotelje direktora najvažnijih državnih preduzeća. Sudeći na osnovu ranijih iskustava i neispunjenih obećanja svih srpskih premijera u poslednjih desetak godina o sigurnoj departizaciji i prekidu prakse podela preduzeća kao najvažnijeg izbornog plena, ne čudi što su gotovo svi zaboravili na Zakon o javnim preduzećima koji jasno propisuje da direktori javnih preduzeća moraju biti izabrani na javnom konkursu, a ti javni konkursi moraju se okončati najkasnije do početka marta naredne godine, odnosno godinu dana od stupanja na snagu važećeg zakona."

"Jedno je sigurno - važećim zakonom svi direktori moraju biti izabrani na javnom konkursu, pa bi do marta 2017, trebalo da se zna da li će Dušan Bajatović, visoki funkcioner SPS-a, Milan Krkobabić, lider PUPS-a i Nikola Petrović, član Glavnog odbora SNS-a, nastaviti da upravljaju Srbijagasom, Poštom i Elektromrežom Srbije, pod uslovom da se prethodno kandiduju i pobede ostale protivkandidate, ili će ta javna preduzeća dobiti nove direktore. Uz to, i nakon eventualne pobede u trci za direktorsko mesto, svaki od njih će morati prethodno da se odrekne stranačke funkcije, odnosno da zamrzne svoj status u stranci dok rukovodi preduzećem, jer zakon propisuje da direktor ne sme biti u organima političke partije. To je naravno propisivao i prethodni, ali su se političari veštim tumačenjima i izbegavanjem raspisivanja konkursa, iako nezakonito, potrudili da zadrže i poziciju u preduzeću i u stranci. Primera radi, Dmitar Đurović, direktor Koridora Srbije, na svojoj veb-stranici dmitardjurovic.rs, ne krije da je koordinator saveta Gradskog odbora SNS Beograd, kao što ni Milan Krkobabić ne krije da je lider stranke, iako je istovremeno i direktor Pošte Srbije."

"Inače, i prethodni i sadašnji propis predviđaju da nadležni mogu imenovati vršioca dužnosti direktora, koji bi upravljao preduzećem dok se na konkursu ne izabere novi direktor, ali ne predviđaju da to stanje može trajati godinama, već dva puta po šest meseci. Sa druge strane, pravnici ističu da je odredba tako napisana da se može dvojako tumačiti, odnosno da jedan čovek ne može obavljati tu funkciju više od godinu dana, ali da ga može zameniti neki drugi, opet kao v. d. direktora. Ni ove odredbe nisu poštovane pošto je Drobnojaku v. d. mandat odavno istekao, a i Aleksić je na istoj poziciji u Srbijašumama više nego što zakon dozvoljava."

„Prethodni zakon je direktno prekršen, jer za pojedina preduzeća konkursi nisu ni raspisani, a za neka druga su raspisani po isteku zakonskog roka, pa ako Vlada bude želela da sa takvom praksom nastavi, bojim se da za to može da iskoristi i pojedina rešenja i u ovom novom zakonu. Iako ne postoji pravni razlog na koji bi mogli da se pozovu i da ne raspišu konkurse u svim preduzećima, sem u onima u kojima je konkurs raspisan po starom zakonu, a nije završen, nedovoljno precizne prelazne i završne odredbe i odsustvo preciznih rokova tokom trajanja samog procesa izbora direktora, mogu da posluže da se sve ponovo oduži. Da se konkursi ne raspišu na vreme, jer je Vlada kasno izabrana, a onda i da se ne završe na vreme“, kaže za NIN Nemanja Nenadić iz Transparentnosti Srbija."

FAP-ovi kamioni, avioni, milioni

Peščanik, Zlatko Minić, 2. avgust 2016.

U poslednjoj deceniji političari i rukovodioci FAP-a utrkiivali su se u najavljivanju spasonosnog rešenje za pribojsku fabriku i izređali su impozantan spisak zemalja iz kojih je trebalo da dođe strateški partner - zainteresovane su (bar navodno) bile firme iz [Kine](#), [Turske](#), [Sirije](#), [Ukrajine](#), [Nemačke](#), [Rusije](#), [Italije](#), [Češke](#), [Finske](#), [BiH](#) ... Čak i kada su se ponavljale priče stare desetak godina, mediji su s puno entuzijazma prenosili najave dolaska izabavlitelja. Tako je, na primer, tadašnji direktor Stojović 2007. godine [najavio dolazak Tatre](#), a o zainteresovanosti češke firme za privatizaciju FAP-a [mogli smo da slušamo](#) i od sadašnjeg direktora Vukovića u maju 2016. I kada je postajalo izvesno da od dolaska nekih partnera, kao što je bio sliučaj sa finskim SISU-om, nema ništa, političari se nisu predavali. Vučić je, na primer, 17 meseci posle potpisivanja memoranduma o razumevanju i 14 meseci nakon isteka obećanog roka da Finci započnu proizvodnju u Priboju i dalje uporno tvrdio da taj dogovor nije propao, ali i ako je propao, ima još zainteresovani, pa "[ne brinite, Priboj nećemo ostaviti bez FAP-a i posla](#)".

Šest meseci kasnije, FAP je bio pred stečajem zbog isteka roka za ukidanje zaštite od poverilaca, niko se više nije sećao [obećanja premijera](#) o zadržavanju, makar u dve faze, postojećih 600 radnika, pa čak i zapošljavanju većeg broja. Umesto bučnih promocija strateških partnera, tiho su plasirane informacije da je pripremljen plan reorganizacije, da je dug od osam milijardi dinara pretvoren u državni kapital, da su spremne otpremnine za radnike od 200 evra po godini staža koje će isplatiti država plus 100 evra po godini koje će obezbediti opština.

Unapred pripremljeni plan reorganizacije (UPPR) postao je nova mantra umesto "strateških partnera". Zahvaljujući UPPR-u FAP-u su za dva meseca procvetale ruže (figuratívno, treba naglasiti, s obzirom na

primere iz prošlosti da su se industrijski giganti u Srbiji bavili poljoprivredom da im hale i placevi na zvrje prazni), bar ako je suditi po prilogu emitovanom ovog vikenda na Radio Beogradu. "FAP je spreman za novi početak", ima niz "ugovorenih poslova ili poslova koji će uskoro biti ugovoreni", radiće za Železaru Smederevo, (neimenovanog) Mercedesovog kooperanta, Vojsku Srbije, Vojsku Egipta, "zemlje sa Bliskog Istoka". U prilogu je podvučena crta - za četiri meseca ugovoreno je 35 miliona evra.

Slušaoci, koji nisu hipnotisani nabrojanjem novih uspeha pribojskog giganta, bili su možda malo zbunjeni izjavom izvršnog direktora Milana Kostića da će biti dobro ako "deo toga (ugovorenih poslova) bude realizovano", ali im je svaka senka sumnje odstranjena, a zabrinutost razvejana uveravanjem da je FAP već sada sa Unapred pripremljenim planom reorganizacije "na zelenoj grani".

A "zeleni grana" je ono što je normalno za sva (privatna politički neprivilogovana) preduzeća u Srbiji. Naime, izvršni direktor je pojasnio da FAP sada ne može da računa na "davanje plata iz ovih ili onih fondova", na neplaćanje struje i vode, na subvencije, socijalne programe, "to je završena priča", moraju "da se ugovore poslovi i zaposle ljudi", "FAP mora da živi od svog rada".

Od svog rada, pojašnjeno nam je, neće moći da živi 600 zaposlenih, ali to neće biti problem jer je dobrovoljno otišlo 90% i "biće mesta samo za radnike neophodne u proizvodnji". Ali, evo novog preokreta, u proizvodnji neće biti dovoljno samo tih 50 koji nisu želeli otpremnine . Sa "povećanjem obima posla u najavi", biće potrebno "najmanje 100 na ovih 50 koje imamo", kaže izvršni direktor, pa će do kraja godine biti uposleno 150, a "sa razvojem poslova" doći će se do 250, koliko predviđa - pogađate - magična reč - UPPR.

Ako vam se zavrtelo u glavi od otpremnina, miliona, ugovora - ukratko: otpremnine će, bar kako prenose mediji, dobiti 550 od oko 600 zaposlenih. Ostaće ih 50, a onda će biti zaposleno novih 100 do kraja godine i još 100 čim se "razviju poslovi".

Ne treba biti stručnjak za unapred pripremljene programe reorganizacije (koji se inače ne može naći ni na sajtu FAP-a niti na sajtu Ministarstva privrede, već se uzdamo u ono što nam preporučuju) da bi se zdravorazumski preispitala logika da se isplate milioni za otpremnine, a onda ti isti (ili neki drugi) radnici zaposle. Neko će izraziti sumnju da će ti silni ugovoreni poslovi ikada biti realizovani i da malo ko u Pirboju još veruje u političke "kamione i avione", već su se opredelili za otpremnine i milione.

A doprinos tim miliona treba da da i opština isplatom 100 evra po godini staža. Problem je što nema propisa po kome opština isplaćuje otpremnine radnicima, pa je novo dosipanje države u socijalni program (ono na šta FAP više ne može da računa, prema rečima izvršnog direktora) elegantno rešeno tako što će opština kupiti pogon montaže, a otpremine će isplatiti sam FAP. Koji će potom ugovorene poslove realizovati u opštinskom pogonu.

I sve to vreme Vlada Srbije, saznali smo iz pomenutog priloga na Radio Beogradu, i dalje bdi nad FAP-om, traži strateškog partnera, ali se o tome javno ne izjašnjava.

A gde su avioni, obećani, ako ne radnicima FAP-a, ono bar čitaocima Peščanika, u naslovu ovog teksta? Proletos, dok su pretili štrajkovi i kad je u medijima i među radnicima po svaku cenu trebalo očuvati uverenje da je FAP firma koja će opstati i ima niz ugovorenih poslova, mogli smo [da pročitamo na sajtu Aerodroma Nikola Tesla](#) da je razgovarano o nabavci FAP-ovih kamiona za čišćenje snega. I ne samo to, već da će beogradski aerodrom povezati FAP sa sa specijalizovanim svetskim proizvođačima zimske opreme za aerodrome. A potom - ostao je korak do povezivanja sa proizvođačima aviona.

Neuništivi funkcioneri: Agencija traži razrešenja, institucije ne reaguju

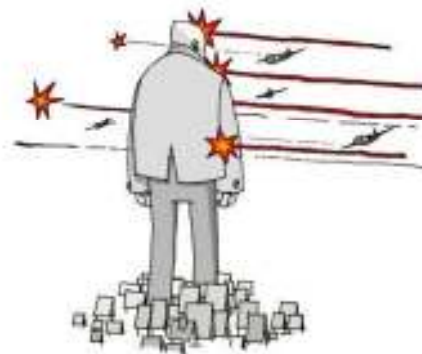
CINS, Vladimir Kostić i Bojana Bosanac, 1. avgust 2016.

Direktorka Doma zdravlja Kuršumljia Uranija Petrović ostala je na toj poziciji i nakon inicijative Agencije za borbu protiv korupcije za njenu smenu. Ona je 2013. godine na period od šest meseci kao stomatologa zaposlila svoju ćerku.

Prema Zakonu o Agenciji za borbu protiv korupcije, direktorka Petrović je morala da obavesti Skupštinu opštine Kuršumljia o potencijalnom sukobu interesa. To nije učinila pa je Agencija izrekla preporuku za njeno razrešenje.

Na sednici Skupštine opštine na kojoj se odlučivalo o smeni Petrovićeve, predsednik opštine Radoljub Vidić smatrao je da zakon nije prekršen.

“Pa ne može stomatolog da radi u ‘Biftek’ (mesara u Kuršumljii) ili ne znam ni ja gde nego u Dom zdravlja... Kad ta Agencija reši korupcije na većem nivou u Beogradu i većim gradovima, lako ćemo mi za Kuršumljiju”, rekao je Vidić na sednici u oktobru 2015. godine.

Ilustracija: Gorila Media

Na kraju su skoro svi odbornici glasali da se predlog Agencije odbaci.

U aprilu 2016. godine Agencija je na svojoj internet stranici imala objavljenu 81 konačnu preporuku za razrešenje funkcionera zbog različitih kršenja Zakona o Agenciji.

Novinari *Centra za istraživačko novinarstvo Srbije* (CINS) su analizirali preporuke i otkrili da se u velikom broju slučajeva institucije odlučuju da ih ne prihvate. Kao opravdanje navode različite razloge, od toga da je Agencija pogrešila pa do toga da je kazna preoštra i da je dovoljna samo opomena funkcioneru.

Uranija Petrović kaže da jeste napravila propust jer tada nije znala da je trebalo da prijavi zapošljavanje ćerke. Dodaje da u Domu zdravlja nije zaposlila nestručno lice nego zdravstvenog radnika i da je za to imala odobrenje nadležnih institucija, zbog čega smatra da je preporuka Agencije prestroga.

Dalje objašnjava da je njena ćerka u tom trenutku bila jedini stomatolog na birou, sa dobrim prosekom ocena: „Svi se mi ovde borimo, pošto je siromašna opština, da se zaposle naši radnici, pogotovo naši intelektualci, da ne idu na stranu.“

U nekim od slučajeva u kojima je Agencija davala preporuku za razrešenje, funkcioneri su iz drugih razloga napuštali funkcije, a o inicijativi Agencije se nije raspravljalo ili je ona odbijena.

Kod funkcionera koji budu razrešeni ili sami podnesu ostavku, pojam političke odgovornosti je kratkog daha, pa se kasnije ponovo pojavljuju kao pretendenti na slične ili iste funkcije.

Nedemokratski pritisak

“Mi živimo u iluziji da čovek koji nešto vredi i radi treba da bude siromah. Ne može baš tako. Taj čovek je mogao da prekomponuje vlast a nije, mogao je da izda a nije, ostao je lojalan i zato ima svoju političku, ljudsku, moralnu i svaku podršku, jer je čovek. Zbog ove sile koja se obrušila na ovo mesto predlažem da odbacimo svaki pritisak jer on nije demokratski.”

Ovako je Zlatan Krkić, predsednik opštine Čičevac, na sednici Skupštine ove opštine u februaru 2014. godine, obrazložio zbog čega ne treba smeniti direktora Doma zdravlja, Zorana Milivojevića.

Milivojevićevu smenu je zatražila Agencija za borbu protiv korupcije jer je zaposlio svoja dva sina i pritom nije obavestio Skupštinu opštine o potencijalnom sukobu interesa. Za smenu nije glasao nijedan odbornik.

Preporuke za razrešenja su samo konačan epilog postupaka koje Agencija vodi protiv funkcionera zbog različitih kršenja Zakona o Agenciji. Najčešće jer funkcioneri zapošljavaju rodbinu, od novca građana plaćaju usluge svojih privatnih firmi ili obavljaju više funkcija istovremeno.

Pored preporuke za razrešenje, Agencija može doneti meru upozorenja ili meru javnog objavljivanja odluke o povredi zakona.

Preporuka za razrešenje postaje konačna ukoliko se funkcioner na nju ne žali, a ako uputi žalbu, konačnu odluku donosi Odbor Agencije. Ako Odbor potvrdi preporuku za razrešenje, Agencija je dostavlja nadležnim institucijama koje bi zatim trebalo da odluče o predloženoj smeni funkcionera.

Novinari CINS-a su analizirali 81 konačnu preporuku za razrešenje, koliko ih je 20. aprila bilo objavljeno na internet stranici Agencije i koje se odnose na period od proteklih šest godina.

Skoro svim tim institucijama novinari su poslali zahteve za pristup informacijama od javnog značaja samo sa jednim ciljem - da saznamo da li su funkcioneri smenjeni.

Od 54 funkcionera za koje je CINS dobio odgovore, svega njih jedanaestoro je razrešeno. U 23 slučaja funkcioneri nisu smenjeni, dok se u ostalim slučajevima o preporukama Agencije nije raspravljalo, funkcioneri su sami podnosili ostavku ili su smenjeni nevezano za preporuku.

Školski odbor gimnazije Branko Radičević u Staroj Pazovi nije želeo da smeni direktora ove škole, Miroslava Opavskog, koji je svoju ćerku zaposlio na određeno. Odbor je smatrao da je rešenje Agencije prestrogo i da je mera upozorenja u ovom slučaju dovoljna. Opavski kaže da ne može biti ista težina kada neko ošteti školski budžet ili zaposli celu porodicu i njegov slučaj gde je ćerka, koja je ispunjavala uslove, radila na zamenu na dva časa i zarađivala nešto više od tri hiljade dinara mesečno. Dodaje da se onda može postaviti pitanje jesu li deci funkcionera uskraćena ustavom zagarantovana prava u odnosu na ostale kandidate. Direktor Osnovne škole Sveti Sava u Pirotu, Ljubiša Đorić, već nije bio na funkciji u trenutku kada je školski odbor odlučivao o preporuci za njegovo razrešenje, ali je inicijativa Agencije u svakom slučaju odbijena.

Tatjana Babić, direktorka Agencije za borbu protiv korupcije, kaže da se kada je 2008. godine donet Zakon o Agenciji, očekivalo da će svi organi biti na zajedničkom zadatku u zaštiti javnog interesa, odnosno, da će Agencija utvrđivati povrede zakona, a da će drugi organi postupati u skladu sa njenim odlukama i svojim ovlašćenjima.

“Ne zato što Agencija tako nalaže ili želi, već zato što se time štiti određeni javni interes. Praksa je, nažalost, pokazala da ne razumeju svi organi svoju ulogu i odgovornost u tome”, kaže Babić.

Zbog nepostupanja institucija Agencija predlaže da se aktuelni zakon promeni i da preporuke za razrešenje budu obavezujuće. Usvajanje novog zakona traje duže od dve godine, [o čemu je CINS već pisao](#).

Politička (ne)odgovornost

Bez obzira na to što Agencija traži njihovu smenu i na to da li su smenjeni ili ne, dešava se da se funkcioneri kasnije ponovo kandiduju za iste ili slične pozicije.

Jedan od njih je i **Dejan Čokić**, nekadašnji predsednik opštine Mladenovac. Njegovu smenu je Agencija tražila još 2013. godine, kada je još obavljao funkciju, jer se ispostavilo da je firma u kojoj je bio suvlasnik opštini prodavala gorivo za službene automobile.

pr 11

Čokić kaže da su vozači, pošto nije radila Jugopetrolova pumpa, otišli da natoče gorivo na pumpi koja je u njegovom i vlasništvu njegovog brata i da on to nije ni znao. Ukupna zarada u tom slučaju, po njegovim rečima, je oko 1.800 dinara. Dodaje da je ispoštovao Zakon i preporuku o razrešenju stavio na glasanje u Skupštini.

Kada se o njegovoj smeni odlučivalo na sednici Skupštine opštine, predlog je odbačen ubedljivom većinom.

Protiv Čokića je Agencija podnela i krivičnu prijavu jer nije prijavio svu svoju imovinu pa ga je Osnovni sud u Mladenovcu 2015. godine osudio na kaznu zatvora u trajanju od osam meseci, ukoliko u roku od godinu dana ne počinu novo krivično delo.

Sve ovo nije sprečilo Čokića niti ljude iz njegove *Demokratske stranke* (DS) da ga postave kao nosioca liste na proteklim izborima u opštini Mladenovac.

“Sigurni smo da je Čokić najbolji kandidat za najodgovorniju funkciju u Mladenovcu, što je uspešnim i angažovanim radom u prethodnom mandatu dokazao”, bilo je navedeno na sajtu DS-a.

Čokić za CINS kaže: “Mislio sam da Mladenovčani, mi se ovde svi znamo, mali je grad, da znaju šta sam sve preživeo i da ja nemam realnu odgovornost za stvari za koje sam optužen.”

Stanovnici ove opštine očigledno nisu tako mislili pa su Čokić i DS završili na trećem mestu, sa lošijim rezultatom i od stranke izmišljenog lika **Ljubiše Preletačevića**, nastale kao parodija na politički sistem u Srbiji. Čokić je danas odbornik u mladenovačkoj Skupštini.

Baza podataka o postupcima protiv funkcionera

U nedavno objavljenoj [bazi podataka](#) o svim postupcima koje je *Agencija za borbu protiv korupcije* pokretala protiv funkcionera u proteklih šest godina, trenutno se nalazi 97 funkcionera kojima je izrečena preporuka za razrešenje. Ovaj tekst analizira 81 takvu konačnu odluku koja je na početku istraživanja bila objavljena na internet stranici Agencije.

